

JUSTIITSMINISTEERIUM

info@sm.ee

Teie 15.03.2024

nr 1.2-2/27-1, SOM/23-1384/-2K

Meie 05.04.2024

nr 8-2/2738

Rahvatervishoiu seaduse eelnõu kooskõlastamine

Austatud minister

Sotsiaalministeerium saatis Justiitsministeeriumile kooskõlastamiseks rahvatervishoiu seaduse eelnõu (eelnõu). Justiitsministeerium kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega.

1. Eelnõu § 23 lg 2 – palume eelnõu seletuskirja täiendada ja kirjeldada, kuidas on tagatud terviseandmete juurdepääs süüteomenetluses tõe väljaselgitamiseks. Palume välja tuua, et rahvatervishoiu seaduse eelnõus sätestatud andmekogude andmed kajastuvad ka tervise infosüsteemis (edaspidi TIS). Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 59³ lg 7 kohaselt on TIS-le juurdepääs muu hulgas ka süüteomenetluses tõe väljaselgitamise eesmärgil. Seetõttu ei ole vaja eelnõus korrata süüteomenetluses terviseandmete juurdepääsu tagamise õiguslikku alust.

2. Eelnõu § 36 – 37 – sätetega kavandatakse füüsilisele isikule ühesugused maksimaalsed karistused ehk kuni 200 trahviühikut. Samas juriidilisele isikule kavandatavatest karistustest on näha, et teod on oma raskuselt siiski erinevad. Paragrahvis 34 sätestatud tegu on karistatav kõige raskemalt ehk kuni 100 000 euro suuruse rahatrahviga, §-des 35 ja 37 sätestatud tegu on kergem ehk karistatav kuni 80 000 eurose rahatrahviga. Kõige kergem tegu on §-s 36 sätestatud tegu, mille eest on võimalik karistada kuni 50 000 euro suuruse rahatrahviga. Palume veelkord üle vaadata füüsilisele isikule kavandatavad sanktsioonid, võrrelda juriidilise isiku karistumääradega ning kaaluda proportsionaalselt karistumäärade vähendamist. Kui juriidilise isiku puhul on nähtud, et mõni tegu on kergem, mõni raskem, siis tuleks samasugust lähenemist kasutada ka füüsilise isiku osas. Näiteks vähendada §-des 35 ja 37 ette nähtud karistust 200-lt eurolt 150-le eurole ning §-s 36 sätestada füüsilisele isikule karistuseks kuni 100 trahviühikut.

3. Eelnõu § 42 (erakooliseaduse muutmine) – leiame, et Terviseameti järelevalvepädevus ei ole korrektset reguleeritud. Terviseamet on küll pädev korrakaitseorgan, kuid sätestada tuleb ka talle antavad volitused. Sätte kohaselt saab Terviseamet tegutseda korrakaitseasutuses (KorS) sätestatud alustel ja korras. Selline sõnastus ei taga Terviseametile KorS-s sätestatud erimeetmete rakendamise õigust, piirduda tuleb üldmeetmetega. Kui see ei ole eesmärk, tuleb sättes välja tuua erimeetmed, mille rakendamise õigus Terviseametile antakse. Seejuures tuleb iga erimeetme valikud seletuskirjas ka põhjendada.

4. Eelnõu § 52 (NPALS muudatused) p 2 – uue psühhotroopse aine termini sisustamisel kasutatakse väljendit *sotsiaalsed riskid või terviseriskid*. Kuna riskide sisu ei ole üheselt hoomatav, palume kaaluda tavakeeles ehk paremini mõistetavate väljendite *kuritarvitamise ja sõltuvuse tekitamise risk* kasutamist.

5. Eelnõu § 52 p 3 – NPALS-i täiendatakse §-ga 4², mille lõike 1 kohaselt identifitseerib riiklik ekspertiisiasutus aine uue psühhotroopse ainena ning annab hinnangu selle aine NPALS § 3¹ lõike 1 alusel kehtestatud narkootiliste ja psühhotroopsete ainete nimekirja kuuluvuse kohta. Palume selgitada, milline on ekspertiisiasutuse tegevuse õiguslik olemus – on tegemist haldusaktiga (üldkorraldusega) või toiminguga, kas ja kuidas saab seda vaidlustada ning kas ekspertiisiasutus on võimalikeks vaidlusteks valmis. Palume seletuskirja vastavalt täiendada.

NPALS § 4² lõike 2 kohaselt avaldab Politsei- ja Piirivalveamet (PPA) uue psühhoaktiivse aine identifitseerimise kohta teavituse oma kodulehel. Palume seletuskirjas täpsustada, kuidas infovahetus toimuma hakkab – kas PPA hakkab tegema perioodilisi päringud, luuakse info edastamiseks automaatne süsteem või on ekspertiisiasutus kohustatud saatma PPA-le igakordselt aine identifitseerimise otsuse.

NPALS § 4² lõige 4 sätestab aluse uue psühhotroopse aine tagastamiseks juhul, kui seda ei ole ühe aasta jooksul narkootiliste ja psühhotroopsete ainete nimekirja kantud. Seletuskirjast nähtub, et aine võetakse esmalt hoiule, samas ei sätesta eelnõu alust aine hoiule võtmiseks. Kui hoiule võtmine on vajalik, tuleks see eelnõus sellisena ka sätestada. Reguleerimata on ka aine tagastamise protsess – kas omanik peab tagastamist ise taotlema ja millise tähtaja jooksul ta seda tegema peaks või tagastatakse aine ekspertiisiasutuse algatusel.

NPALS § 4² lõike 5 kohaselt tekib ekspertiisiasutusel kohustus uusi psühhoaktiivseid aineid nende tagamist säilitaval viisil hoida. Seletuskirjast ei nähtu, et see kohustus oleks ekspertiisiasutusega läbi räägitud, samuti on analüüsimata kohustuse mõju – kui ressursimahukas ja kulukas kohustus olla võib.

NPALS § 4² lõige 6 sätestab aine hävitamise, kuid reguleerimata on, kelle kohustus see on. Lõike kohaselt hävitatakse aine ka juhul, kui õigustatud isik ei ole ainet tagasi nõudnud aasta jooksul aine identifitseerimisest arvates (juhul, kui seda ei kanta narkootiliste ja psühhotroopsete ainete nimekirja). Samas on sama periood (üks aasta identifitseerimisest) ette nähtud ka aine nimekirja kandmiseks. Palume sätet täpsustada või selgitada seletuskirjas nimekirja kandmise ja tagastamise nõude esitamise protsessi seletuskirjas täpsemalt. Lisaks palume seletuskirjas selgitada, miks ei ole piisavaks õiguslikuks aluseks KorS § 52, kuigi selgituste järgi MTA just selle sätte alusel tegutsebki. Seletuskirjas tuleb näidata, millised on kehtiva õiguse puudused ja miks KorS viidatud sätte kasutamine praktikas võimalik ei ole. Meie hinnangul tagab KorS piisavad alused nii aine hoiule võtmiseks kui ka hävitamiseks (KorS § 53).

6. Eelnõu § 52 p 7 – sättega antakse PPA-le riikliku järelevalve pädevus. Palume seletuskirjas täpsustada, milline on PPA pädevus NPALS alusel riikliku järelevalve tegemiseks.

7. Eelnõu § 52 p 8 – riikliku järelevalve erimeetmete rakendamise õiguse sätestamiseks on väljakujunenud nõue kirjutada kõik erimeetmeid sätestavad paragrahvid välja, mitte esitada neid mõttekriipsuga seotud vahemikuna. Seletuskirjas ei ole uute meetmete osas põhjendatud, miks on vaja just nende meetmete rakendamise õigus sätestada. Palume seletuskirjas välja tuua, miks ilma täiendavate erimeetmeteta ei saa tõhusalt riiklikku järelevalvet läbi viia ning analüüsida, kas meetmete rakendamine vastab proportsionaalsuse põhimõttele.

8. NPALS muutmiseiga seoses teeme ettepaneku kaaluda ka siseministri 7.03.2008 määruse nr 23 „Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete üleandmise vormistamise ja säilitamise kord“¹ täiendamist. Selles on sätestatud narkootilise aine üleandmine politseist EKEI-le aine identifitseerimiseks. Määrusega võiks täpsustada seda, kuidas jõuab vastus tagasi politseisse ning kuidas jõuab info politsei veebilehele. Samuti tuleks kaaluda, kas määruses käsitleda ka seda, kuidas toimub vaidluste lahendamine eelnõus kavandatud ajutise piiranguga ainetega seoses.

9. Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste ja keelemärkustega ning märkustega eelnõu mõju kohta.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Madis Timpson
Minister

Lisa: eelnõu ja seletuskirja fail Justiitsministeeriumi märkustega

Mari Käbi 5865 8226
Mari.Kabi@just.ee
Joel Kook
Einar Hillep
Andreas Kangur
Kristi Kool

¹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/129122011121>